Svensk biblioteksförening

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm den 9 november 2026

Yttrande angående Tillträdesförbud (SOU 2026:48)

Svensk biblioteksförening är en medlems- och intresseorganisation för bibliotek och bibliotekarier i hela Sverige, bland annat folkbibliotek.

Allmänna synpunkter

Folkbiblioteken är en plats som enligt bibliotekslagen ska vara öppna för alla. Bibliotekens arbete ska bidra till det demokratiska samhällets utveckling och bidra till åsiktsfrihet. Att vägras tillgång till ett bibliotek är därför ett ingrepp i en individs rätt till information och den förvägras tillträde till en demokratisk institution.

Svensk biblioteksförening är i grunden kritisk till ett tillträdesförbud. Det är ett verktyg som ska användas när alla andra möjligheter är uttömda. Biblioteken ska arbeta förebyggande och relationellt för att möjliggöra att biblioteken så långt det är möjligt är en plats för alla – det är en del i deras uppdrag. I detta skiljer sig biblioteken avsevärt mot övriga verksamheter som omfattas av tillträdesförbudslagstiftningen, vilket inte tas i beaktande av det föreliggande betänkandet. Det är också mot den bakgrunden som Svensk biblioteksförening kommenterar betänkandets förslag.

4.3.2 Tillträdesförbudslagen bör bättre återspegla den principiella bestämmanderätten

Biblioteksrummet ska vara till för alla. Det är den grundläggande principen för folkbiblioteken. Som sagt ovan arbetar biblioteken förebyggande och relationellt för att möjligaste mån möjliggöra detta. Biblioteken är till för invånarna på ett sätt som affärslokaler inte är. För bibliotekens del innebär det att medan personalen har en principiell bestämmanderätt över lokalerna, är målet att tillse att alla är välkomna. För biblioteken finns det alltså inget behov av att förstärka bestämmanderätten över sina lokaler.

4.3.4 En presumtion för tillträdesförbud vid brott

Svensk biblioteksförening ställer sig tveksam till en presumtion för tillträdesförbud vid brott för bibliotek. Med hänvisning till resonemangen ovan bör det finnas en tröghet i systemen med tillträdesförbud till bibliotek. Att det krävs en separat ansökningsprocess gör att alla andra möjligheter att lösa ett störningsproblem undersöks först.

4.3.5 En mer nyanserad riskbedömning

Svensk biblioteksförening ställer sig tveksam till en mer nyanserad riskbedömning. Att få förbud mot att besöka ett bibliotek innebär ett ingrepp i en individs rätt till information. Det saknas därför skäl att nyansera riskbedömningen för bibliotek, där det redan idag kan utfärdas tillträdesförbud om någon väsentligen stör verksamheten eller orsakande av betydande skada på bibliotekets egendom.

4.3.6 En möjlighet att besluta om tillträdesförbud för personer under 15 år?

Svensk biblioteksförening är enig med betänkandet om att det inte ska införas en möjlighet att besluta om förbud för personer under 15 år.

4.3.7 En förlängd giltighetstid för förbuden?

Svensk biblioteksförening är enig med betänkandet om att den längsta giltighetstiden för ett tillträdesförbud inte ska förlängas.

4.3.8 En möjlighet att fatta interimistiska beslut om tillträdesförbud

Svensk biblioteksförening ställer sig tveksam till interimistiska beslut om tillträdesförbud för bibliotek. Med hänsyn till bibliotekens uppdrag bör en sådan möjlighet användas ytterst försiktigt och endast vid allvarlig brottslighet eller störning.

Ett tillträdesförbud strider mot bibliotekslagens intentioner om ett öppet bibliotek för alla. Att bibliotek nyttjar det, visar ändå på att det i vissa allvarliga fall kan vara ett viktigt verktyg. Däremot måste ett tillträdesförbud vara restriktivt och alltid vara det sista alternativet för att inte strida mot bibliotekslagen.

I detta ärende har Svensk biblioteksförenings arbetsutskott beslutat. Lisa Gemmel har varit föredragande.